„Ugyanolyan marha és hiperaktív vagyok, mint egy-másfél évtizeddel ezelőtt” – jelentette ki **ORBÁN JÁNOS DÉNES**, a Quasimodo Költőverseny nyertese. Interjúnkban a pályázatról, a nagy visszatérésről, a Janus Pannonius-átköltésekről és eddig titokban tartott terveiről faggattuk.

Ne csak 123 ember értse

Nemrég Salvatore Quasimodo-emlékdíjjal tüntettek ki. Hogyan kötődik Orbán János Dénes költészete Salvatore Quasimodo lírájához?

Más költészeti erővonalak mentén mozgok, mint Quasimodo, de fölöttébb kedvelem a költészetét, mellyel 15-16 éves koromban találkoztam. A családi könyvtárban megvoltak Salvatore Quasimodo legszebb versei a bukaresti Albatrosz Kiadó gondozta sorozatban. A klasszikus kultúra iránti rajongás közös, no meg én rajongok Itáliáért, ő rajongott Magyarországért… Most meg nyilván összeköt az, hogy megnyertem a tiszteletére rendezett költőversenyt, a versem bekerült abba a könyvbe, amelyet ő nyitott, magyarországi jelenlétével.

A nemzetközi költőversenyt egyik Janus Pannonius-átköltéseddel nyerted, a Guarino salutem [Guarino köszöntése] – Janus Pannonius Itáliába érkezik című verssel. Miért épp ezzel neveztél?

Roppant egyszerű: megírtam a két első Janus Pannonius-apokrifet, és rá két napra megakadt a szemem a pályázati hir-

detésen. Már több ízben terveztem, hogy benevezek, de nem jött össze. Most volt két friss versem, ráadásul mindkettő Itáliával kapcsolatos, megérett az idő versenybe szállni.

Hogyan zajlik a verseny, kik döntenek, milyen kritériumoknak kell megfelelni?

Május végéig két verset kell postázni, semmilyen megkötöttség, kritérium nincs. Héttagú zsűri – öt magyar, két olasz személyiség – bírálja el a verseket. A fő szervező a balatonfüredi önkormányzat, de közreműködik a kulturális államtitkárság, az olasz nagykövetség és kulturális intézet is, jeles személyiségek, hivatalok, civilszervezetek fognak össze az ügy érdekében. Példaértékű a szervezés, a protokoll, a médiavisszhang.

Hogyan érintett a díj?

Mostanság kezdek visszatérni az irodalomba, többéves hallgatás után, természetesen jól jön minden biztatás, jólesik, hogy nem felejtettek el, és a megváltozott irodalmi prérin is van helye annak, amit mívelek.

Ezzel az elismeréssel Faludy Györgyöt is kitüntették, akinek nagy tisztelője vagy. Legújabb könyved az ő Villon-átköltéseihez hasonlóan aktualizálja, továbbgondolja Janus Pannonius gazdag lírai világát. Melyik verset ajánlanád neki?

A Geometrica című érzelmes-pajkos verset bizonyára nagyon kedvelné. De szerintem az egészet, hiszen ő is társalkotója a könyvnek. Mondhatni, egy olyan kávézóban írtam, melynek másik asztalánál Borges, Faludy, Szőcs Géza és Villon diskuráltak, és gyakran átszóltunk egymáshoz.

A Magyar Pen Club elnöke, Szőcs Géza fölkérésére írtad meg A költő, a ringyó és a király *című apokrif gyűjteményt, amely a Janus Pannonius Nemzetközi Költészeti Díj gálájára jelent meg. Hogyan érintett a fölkérés?*

Provokatívan, erről Géza ravasz levéllel gondoskodott, részletei olvashatók a könyv előszavában. De nem a provokáció miatt írtam meg, hanem azért, mert mindig is nagyon szerettem Janus Pannoniust, és remeknek találtam a játékos ötletet.

Azt mondod, az egyik legélvezetesebb munka volt számodra. Hogyan sikerült elkerülnöd, hogy paródia legyen?

Úgy, kérlek, hogy nem paródiát írtam… Két hónapig dokumentálódtam, nagy mennyiségű szakirodalmat olvastam, hogy bele tudjam élni magam Janus Pannonius szerepébe. Túlságosan is sikerült, például a végén már rettenetesen dühös voltam Mátyás királyra, meg tudtam volna nyuvasztani.

Mi jelentette az igazi élvezetet a versek átköltésében, és mi volt a legnehezebb része?

Nagyon élvezetes volt, csak nagyon kevés volt az idő. Gyakorlatilag a dokumentálódás után már csak öt hét maradt a megírásra és megszerkesztésre, július közepén még csak négy vers volt meg, augusztus 29-én, a poéta születésnapján pedig Pécsett kellett lennem a kinyomtatott könyvekkel, a Janus Pannonius Nemzetközi Költészeti Díj gáláján. Nem volt időm eltávolodni a versektől. Úgy a jó, ha a megírás és némi javítgatás után a poéta jegeli a verset bár egy hétig, és utána újraírja, megint jegeli, és így tovább. Ez kimaradt, szerencsére lektoraim, Jankovits László és Szőcs Géza, valamint örökös szerkesztőm, Gáll Attila számos jó javaslatot tettek, sokat köszönhetek nekik. Az utolsó hét már keserves volt, a megfeszített meló miatt szörnyen sajgott a hátam, és nagyon ki voltam merülve. De, hogy úgy mondjam, ezek csak múló fizikai kellemetlenségek voltak, meg a közelgő határidő miatti stressz, amúgy fölöttébb élveztem.

Az utóbbi években gyűjteményes kötetek, illetve humoros írások jelentek meg Tőled, az új kötet azt is jelzi, hogy visszatérsz az irodalomba. Mit üzensz azoknak, akik kételkedtek ebben?

Korcsmárosi elfoglaltságom miatt valóban csak kabarékönyvekre, poénkodásra futotta. Most visszacseréltem a korcsmárosi létet az íróira, de nem üzenek senkinek semmit. Most mit mondjak? Az OJeDi visszatér? Visszatértem, és kész. Ugyanolyan marha és hiperaktív vagyok, mint egymásfél évtizeddel ezelőtt. Közben változtak a dolgok, például föltalálták a Pofakönyvet, változtak az olvasási szokások, az ízlés, de azért egykori olvasóim közül még sokan életben vannak, és úgy tűnik, a legifjabbakat sem hagyom hidegen, s ha netán igen, majd szlemmelek nekik. Tudom, hogy nem tetszem minden olvasónak, de nekem sem tetszik minden olvasó – mondta Tábor Ádám, ezzel részben egyetértek, de azért vallom azt is, hogy az írónak is kell idomulnia olvasóihoz, nem csak fordítva.

A Janus Pannonius díjátadó ünnepségen fölmerült, hogy nem készítenéd-e el a költő elveszett Iliász-fordításának rekonstrukcióját. Miért inkább Arisztotelész Poétikáját választanád helyette?

Pannonius latinra fordította az Iliászt, és lévén kiváló filosz meg nagymestere a latin nyelvnek, bizonyára nem átköltötte, hanem egy szöveghű fordítást produkált. Azt meg mi értelme volna lefordítani? Vagy kitalálni egy átköltést, és azt lefordítani? Akkor már inkább átköltöm egyből az Iliászt, minek oda egy kitalált közvetítő. De nem akarom átkölteni az Iliászt, mert az egy epikus mű, nem pedig líra, abszurd lenne ilyesmivel foglalkozni. Viszont Arisztotelész Poétikájának elveszett részét, a komédiáról szólót nem lehetetlen rekonstruálni, és sort fogok rá keríteni az elkövetkezendő egy-két évtizedben.

Miként vélekedsz Adunis Ali Ahmad Sa'id Asbar (művésznevén Adonis) és Yves Bonnefoy munkásságáról?

A Janus Pannonius-díjas Adonist megkértük, szavaljon nékünk arabusul. Hát az mágikus, lenyűgöző volt. Fordításban is jó, de valószínűleg igazi nagyságát csak az arabusul tudók

mérhetik föl. Sajnos még nem volt időm átstudérozni a frissen megjelent könyveket, és összevetni Bonnefoyt a francia eredetivel. De mindkét öregúr elbűvölő, rendkívül karizmatikus figura volt élőben, nem bácsik voltak, hanem aggon is égő vezérhímek.

Úgy tudom, hogy a Janus Pannonius-átköltések újabb ötletet adtak, folytatni fogod ezt a munkát, mégpedig egy labirintus-regényt, egy magas irodalmi thrillert szeretnél írni a költőről. Nagyon izgalmasan hangzik. Árulj el róla néhány érdekes részletet!

Legyen. Legalább levédem az ötletet. Nos, a felségáruló Janus Pannonius holttestét leszurkozott koporsóban őrzik Medved várában, nem merik eltemetni Mátyás király jóváhagyása nélkül. Végre, évek múltán megérkezik a király, és fölnyittatja a koporsót. Rezzenéstelen arccal kiadja a parancsot, temessék el díszes körülmények között, majd elviharzik, maga elé rendeli titkosszolgálatának főnökét, Anonymust, és földúltan közli vele: nem Janus maradványai vannak a koporsóban, a lázadó poéta elmenekült, és nagy valószínűséggel Itáliában szervezkedik ellene. Ezzel kezdetét veszi a hajsza, a Janus Pannonius után nyomozó titkosügynökök jelentéseiből áll össze a regény első fele. Minden bordélyban, kolostorban, oskolában szaglásznak, vallatnak. Ez csak a regény első része, a végkifejlet és azt azt követő második rész hadd maradjon meglepetés, annyit elárulok, hogy azok már Janus memoárjai lesznek.

Az új könyved szerepjáték, nem autentikus OJD – mondod. Akkor a díjat tulajdonképpen egy aktualizált, modern Janus Pannonius kapta, nem Te?

Fogalmazhatunk így is, annyi, hogy neki nincs teste, sem pedig bankszámlája, így beugrottam a helyébe…

De az autentikus OJD-re sem kell sokat várnunk, verseskönyvet is tervezel. Tematikáját vélhetően nem a gondolatiság fogja meghatározni…

Na tessék… Időnként kijelentem, hogy a vers elsősorban az érzelem műfaja, nem pedig a gondolatiságé, erre fel cikiznek. Eddig is igyekeztem, ezután is fogok, hogy érzelmes és elgondolkodtató verseket írjak, amikor hierarchizálok, azért teszem, mert tele van a tököm azzal, hogy a kortárs (magyar) költészet java részének megértéséhez filozófusdiploma szükséges. Így, ne, közhelyesen: az életről fogok írni, életszagúan és úgy, hogy ne csak 123 ember értse meg a Kárpát-medencében.

Egy korábbi beszélgetésünkkor azt mondtad, hogy azért nem publikáltál eddig új verseskötetet, mert a legutóbbit nem voltál képes überelni. Túl a szakmai fortélyokon, most tudsz újat mondani az olvasóidnak?

Nem akarok semmi újat mondani. Mi újat lehetne mondani már? Csak másképp, aktualizálva, személyesebben, személyhez szólóan. Szükséges a szakmai fortély, de nem csak. Tudomásul kell venni a világ és a nyelv változását, az elébb is emlegetett Pofakönyvet, azt, hogy a lájkolom szó az egyik leggyakrabban használt szavunk, és a Facebook-generáció számára komoly érzelmi töltete van. Másfél évtizeddel ezelőtt groteszk lett volna leírni azt, hogy „Megáll, majd tovaillan / akárcsak ez a honlap." Ma már romantikus.

Meg akarod írni A magyar lőcs époszát, amely tartalmazná az újraírt pajzán Toldit, a János Vitéz, a Szép Ilonka meg a Bánk bán pikáns átírásait, na meg A Swedenborg kávéházat, amelyről korábban már beszélgettünk, és még nagyon sok könyvötleted van. Mégsem vagy az az alkat, aki egész nap csak írna, mikor lesz időd minderre?

Valóban nem az az alkat vagyok, de ha kell, hetekig el tudok bújni, és olyankor nagy sebességgel dolgozom. De fogjuk tréfásra: mint már többször említettem, nekem nem a korán kiégő, magukat meggyilkoló vagy tüdőbajban elhalálozó poéták a példaképeim, hanem Faludy György. Még legalább 70 évig tervezek élni, azalatt bőven lesz időm megírni a terve-

zett könyveket. A tenyeremben az áll, hogy mintegy 120 évig fogok élni, rendkívül hosszú az életvonalam. De benne van az is, hogy vízbe fogok nyuvadni. Hogy az Adriában fogok úszkálni és szívszélhűdést kapok, avagy egy túlhevült, versszerető hölgy fogja a fejemet víz alá nyomni önkívületében a pezsgőfürdőben való enyelgés közben, még nem tudni, de adja az Úr, hogy mostani olvasóim majd megtudják a korabéli bulvársajtóból.

VARGA MELINDA

2014. október

3 Vesztergom Andrea versei
7 Lászlóffy Csaba: Döntő epizód – Mircea Eliade apokrif-változat
24 Gerard Smyth versei Kabdebó Tamás fordításában
28 Mányoki Endre köszöntése
28 Böszörményi Zoltán: Arccal a fénynek
30 Czakó Gábor: Mányoki 60 éves
32 Zalán Tibor: Akrosztichon-vázlat a hatvanéves Mányoki Endre nevére
34 Nagy Zopán verse
35 Boldog Zoltán: Mányoki Endrének lenni
37 Stiller Kriszta: Amorf akrosztikon Mányoki Endréhez
38 Lászlóffy Csaba: Asszociációk négy Mányoki-idézetre
42 Majoros Sándor: Az utolsó atomredaktor
45 Laik Eszter: A Százéves Mester, aki megalkudott a Jóistennel
48 Rónai-Balázs Zoltán verse
50 Hargitai Ildikó: Paszuly
53 Szőke Imre Mátyás: őrségváltás
55 Acsai Roland: Beszélgetés egy négyévessel
56 Varga Melinda: Továbbragozni a természetet
59 Jász Attila: hatvan részlet plusz
60 Csepcsányi Éva: Két akvarell Endrének
63 Debreczeny György: lelepleztük a srácpontyot
65 Korányi Mátyás: Előre az irodalomtudoMányoki Endréig!
66 Hegedűs Gyöngyi köszöntője
67 Hudy Árpád: Mányoki Endre leleplezése
69 Braun Barna: Az internet idegméreg? (Veszelszki Ágnes: A világhálóba keveredett ember)
73 Csepcsányi Éva: Mégsem végezzük ki nagyapádat! (Szávai Géza: Kivégezzük nagyapádat)
76 Laik Eszter: Budapesti balladák (Térey János: Átkelés Budapesten)
79 Boldogh Dezső: A Rorschach-teszt lepkéje földet ért? (Debreczeny György: területtel őrzött kutya)
82 Szőcs Géza: Janus Pannonius 2014-ben
85 Szőcs Géza köszöntője
87 Tüske László: Ali Ahmad Szaid Aszbar – Adonisz laudációja
90 Ali Ahmad Szaid Aszbar – Adonisz beszéde
92 Adonisz-versek
95 Sepsi Enikő: Ali Ahmad Szaid Aszbar – Adonisz beszéde
97 Yves Bonnefoy beszéde
98 Yves Bonnefoy-írások
101 Vári György: Szőcs Géza főleg borokról vitázik a versrajongó Depardieu-vel – Az alapító a Janus Pannonius-díjról
105 Mandics György: Frázisok a parafrázisokról
109 Orbán János Dénes: A Pannonius-Projekt
134 Varga Melinda: Ne csak 123 ember értse – beszélgetés Orbán János Dénessel

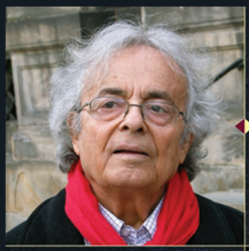

ADUNIS ALI
AHMAD SA'ÍD ASBA
(1930 Syrie)

CHARLES BERNSTEIN
(1950, New York)

YVES BONNEFOY
(1923, Tours)

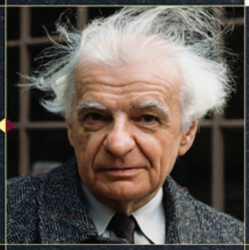

AUGUSTO DE CAMPOS
(1931, São Paulo)

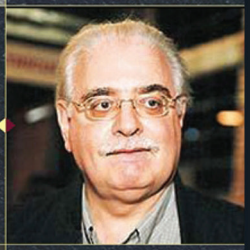

KNUT ØDEGÅRD
(1945, Molde)

JUSTO JORGE PADRÓN
(1943, Las Palmas)

TOM RAWORTH
(1938, London)

COLE SWENSEN
(1955, Kentfield)

JANUS PANNONIUS POETRY PRIZE

A JELÖLTEK

2014

JANUS PANNONIUS KÖLTÉSZETI NAGYDÍJ

500 forint, 6 lej, 1,50 euró

5 948429 701748 14010